

М.: Наука, 1988. – С.221 – 263; 7. *Славянские древности: Этнолингвистический словарь* в 5-ти томах /Под ред. Н. И. Толстого. – Т. 3. – М.: Междунар. отнош., 2004. – 704 с.; 8. *Стефанова М.* Българският соматичен етикетен език днес // Проблеми на социолінгвистиката. Езикова ситуація в мікро- і макросоціальних общности. – В.Търново: Ун. изд-во «Св.св. Кирил и Методий», 1993. – С. 114 –119; 9. *Формановская Н.И.* Речевой этикет и культура общения. – М.: Высшая школа, 1989. – 156 с.; 10. *Цивьян Т.В.* К некоторым вопросам построения языка этикета // Труды по знаковым системам II. – Тарту, 1965. – С.144 – 149.

П'ятецька О.В. (Київ, Україна)

Акцентуаційні особливості економічної та юридичної професійної лексики в українському діловому мовленні

Стаття присвячена проблемі порушення акцентуаційних норм української літературної мови у сфері ділового спілкування та розгляду найтиповіших помилок наголошування на прикладі юридичної та економічної професійної лексики.

Ключові слова: *наголос, акцентуаційні норми, варіативність, ділове спілкування.*

Статья посвящена проблеме нарушения акцентологических норм украинского литературного языка в сфере делового общения и анализу характерных ошибок при расстановке ударений на примере юридической и экономической профессиональной лексики.

Ключевые слова: *ударение, акцентологические нормы, вариативность, деловое общение.*

This article deals with problem of the infringement of accentological norms of Ukrainian literary in the sphere of business communication. The most typical mistakes of stressing are considered in the legal and economic professional vocabulary.

Key words: *stress, accentological norms, variation. Business communication.*

Культура мови – це невід’ємна складова особистості, одна з перших ознак її загальної культури та фахової досконалості. Сьогодні, коли українська мова все більше розширює сферу свого функціонування, коли стає престижно розмовляти літературною мовою, приходиться розуміння того, що глибокі знання рідної мови – це «важлива професіограма людей різних спеціальностей» [1, 7]. Останнім часом друкується багато наукових та навчально-методичних праць, присвячених етикету ділового спілкування, культурі публічного виступу, діалогу тощо, тобто тим актуальним питанням, які формують мовнокомунікативну компетенцію і стають запорукою успіху людини незалежно від виду її професійної діяльності. «Будь-яка професійна діяльність потребує певних мовнокомунікативних умінь ... Від багатства словникового запасу, рівня культури мови і техніки мовлення значною мірою залежить імідж та успіх особистості» [2, 12].

У сучасному житті важливого значення набуло усне ділове мовлення,

яке передбачає спілкування мовця з колективним слухачем чи одиничним співрозмовником і виявляється у формі бесіди, виступу, наради, промови, телефонної розмови, переговорів тощо. Саме в цій сфері ділового спілкування необхідним і обов'язковим є дотримання правильної літературної вимови, інтонації та наголошування, оскільки це «допомагає краще засвоїти зміст сказаного,... дозволяє уникнути непорозуміння, спотворення висловленої думки» [3, 106].

Як свідчить практика, порушення нормативного наголошення спостерігається як серед широкого загалу мовців, так і серед педагогів, журналістів, правозахисників та інших фахівців, для яких слово становить основу їхньої професійної діяльності. Взагалі причинами акцентуаційних помилок є вплив інших мов (російської, польської, угорської та ін.), необґрунтоване перенесення діалектних наголосів у літературну мову, відсутність навичок нормативного наголошування, а також «надуживання в творах багатьох авторів, особливо сучасних, поетичними вільностями, які насправді є мовною безграмотністю та неохайністю» [4, 26–27].

Безперечно, система української акцентуації досить складна. Це пов'язано з рухомістю, не фіксованістю, варіативністю наголосу та його функцією диференціації слів і граматичних форм. Але все це не означає його довільності, так як він підпорядкований певним закономірностям та ustalеним правилам.

Отже, метою даної наукової статті є розгляд нормативних наголосів на прикладі суспільно-політичної, адміністративно-господарської професійної лексики юристів та економістів.

Перш за все хотілося б розпочати з однієї з найуживаніших груп віддієслівних іменників середнього роду на *-ння*, які активно функціонують в різних мовних стилях. У більшості випадків такі іменники зберігають наголос того дієслова, від якого утворені: *покара́ти* – *покара́ння*, *поєдна́ти* – *поєдна́ння*, *зізна́тися* – *зізна́ння*, *чита́ти* – *чита́ння*, (тож законопроекти приймаються у першому *чита́нні*, а не *чіта́нні*), *запита́ти* – *запита́ння*, *позича́ти* – *позича́ння*, *ліцензува́ти* – *ліцензува́ння*, *завда́ти* – *завда́ння*, *обра́ти* – *обра́ння*, *зізна́тися* – *зізна́ння*.

Однак, від деяких дієслів з наголосеним префіксом утворюються іменники, в яких наголос залишається на корені: *вида́ти* – *вида́ння* (книги і т.п.

У двоскладових іменниках чоловічого роду, які в однині мають наголошений перший склад, у формі множини наголос зміщується на останній склад, зберігаючись потім у всіх відмінкових формах: *вексе́ль* – *вексе́лі*, *о́круг* – *о́круги*, *паспо́рт* – *паспо́рти*, *показни́к* – *показни́ки*.

У сфері прикметника слід звернути увагу на наголошування двоскладових і трискладових прикметників, переважна більшість яких має наголос на закінченні: *валови́й*, *нови́й*, *чергови́й*, *виплатни́й*, *судови́й* (але *судово-сліди́чий*, *судово-меди́чний* тощо).

Слід бути особливо уважним, коли наголос виконує смислорозрізнавальну функцію, наприклад, *недо́торка́ність* (чистота,

цнотливість) і *недоторканність* (депутатська), *тэрен* (рослина) і *терэн* (територія), *вігода* (користь), *вигóда* (зручність), *об'єднання* (товариство, спілка, організація), *об'єднанія* (дія, процес).

У статті розглянуто тільки деякі закономірності та приклади правильного наголосування слів, однак, щоб встановити і запам'ятати нормативні наголоси в деяких словах. Доводиться звертатися до словників. Наведемо кілька прикладів: *ринковий*, *металургія*, *оптовий*, *оптово-роздрібний*, *бюлетень*, *експерт*, *каталог*, *віпадок*, *вітрати* (*витрат*), *вимóга*, *заробіток*, *сільськогосподарський* тощо.

Отже, дотримання акцентуаційних норм української літературної мови є обов'язковим для будь-якого фахівця, так як словесна неохайність свідчить не лише про низький мовний рівень, а й про професійну недосконалість.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська та ін. – К.: Знання, 2004. – 367 с.; 2. *Мацько Л.І., Кравець Л.В.* Культура української фахової мови: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.; 3. Культура фахового мовлення: Навч. посібник / За ред. Н.Д. Бабиц. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2006. – 496 с.; 4. *Пономарів О.Д.* Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 240 с.

Рудь І.А. (Київ, Україна)

Принципи відтворення макроструктури юридичних текстів в українському перекладі (на матеріалі англомовних законодавчих документів Європейського Союзу)

У статті розглянуто стилістичні та структурні особливості англомовних юридичних документів, а також специфіка їх відтворення у перекладі українською мовою.

Ключові слова: юридичний дискурс, семантична інтерпретація, термін, кліше, міжкультурна комунікація.

В статье рассмотрены стилистические и структурные особенности англоязычных юридических документов, а также специфика их передачи в переводе на украинский язык.

Ключевые слова: юридический дискурс, семантическая интерпретация, термин, клише, межкультурная коммуникация.

The article focuses on the stylistic peculiarities of English legal texts and their interpretation in Ukrainian translations, underlining the importance of adequate perception of the legal discourse.

Key words: legal discourse, semantic interpretation, terminology, cliché, intercultural communication.